

Sadržaj

Predgovor hrvatskom izdanju	7
Predgovor	
Jerry W. Mansfield	10
1. Uvod	
Nancy Bolt.....	11
2. Vrste knjižnica javne vlasti	
Sanjay K. Bihani.....	13
3. Upravljanje	
Moira Fraser.....	16
4. Utvrđivanje korisnika i zadovoljavanje njihovih potreba	
Nancy Bolt.....	19
5. Izazovi i mogućnosti rada u političkom okružju	
Sue Westcott.....	26
6. Izgradnja zbirke	
Sanjay K. Bihani.....	29
7. Organizacija i upravljanje pristupom za fizičke i elektroničke zbirke	
Hannah Fischer, Linda Sjogren.....	34
8. Zaštita fizičkih i elektroničkih zbirki	
Hannah Fischer	39
9. Osoblje	
Suzanne Burge, Moira Fraser	42
10. Upravljanje financijama i resursima	
Moira Fraser.....	45
11. Zagovaranje uloge knjižnica javne vlasti	
Nancy Bolt, Jane Wu	47
12. Suradnja između knjižnica javne vlasti i drugih knjižnica	
Maria Goeckeritz	51

13. Marketing i odnosi s javnošću	
Maria Goeckeritz	55
14. Obveza zaštite privatnosti korisnika	
Nancy Bolt.....	59
15. Trendovi u knjižnicama javne vlasti	
Jane Wu	63
16. Zaključak	
Nancy Bolt.....	68
17. Popis autora.....	70

Predgovor hrvatskom izdanju

Već se duži niz godina osjećao nedostatak primjerene standardizacije, savjeta i primjera dobre prakse za polje rada knjižničara zaposlenih u knjižnicama ustanovljenim od tijela javne vlasti. *Smjernice za knjižnice tijela javne vlasti*, koje su sastavile dvije stručne sekcije u sastavu Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA – *International Federation of Library Associations and Institutions*) – *Sekcija za knjižnice javne vlasti* i *Sekcija za informacije tijela javne vlasti i službene publikacije*, kvalitetno su ispunile prazninu nastalu zbog nedostatka standarda i praktičnih uputa za knjižničare i informacijske specijaliste koji rade u knjižnicama navedenog tipa. *Smjernice* odgovaraju na ključna pitanja vezana uz poslanje knjižnica javne vlasti, definirajući ih na temelju njihovih osnivača i temeljnih korisnika te nudeći modele pristupa za sve segmente svakodnevnog knjižničnog poslovanja i suvremene poslovne prakse. Kako je u uvodnom dijelu hrvatskog izdanja i naglašeno, *Smjernice* IFLA-e nemaju obvezujuću snagu provedbe i primjene, već žele pružiti pomoć u razvoju i radu knjižnicama javne vlasti, poglavito onima u zemljama u razvoju. To se jasno očituje u svim dijelovima publikacije koja se nalazi pred nama jer ukazuje na izazove s kojima se, prilikom primjene standarda i preporuka, suočavaju zemlje u razvoju.

Kroz šesnaest pregledno oblikovanih i sadržajno dobro osmišljenih dijelova publikacije knjižničarska struka dobiva uvid i konkretne naputke o svim segmentima knjižničnog poslovanja; o upravljanju s prikazom svih upravljačkih zadaća, knjižničarskoj i dokumentalističkoj struci prilagođene informacije o javnom zagovaranju knjižnica, knjižničnom marketingu, njegovim sredstvima i politici; financijskom poslovanju i planiranju; organizaciji, upravljanju pristupom i zaštiti fizičkih i elektroničkih zbirki; zaštiti privatnosti korisnika, te posebno korisne upute o razvijanju i uspostavi odnosa s javnošću. Zaključna poglavlja *Smjernica* posebno naglašavaju važnost uvida u suvremene svjetske trendove koji utječu na razvoj knjižnica 21. stoljeća. Navedeni trendovi povezani su ne samo s brzim razvojem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, promjenom načina života korisnika knjižnice, već i s mijenjanjem oblika knjige i funkcionalnog ugrađivanja knjižničnih informacijskih resursa u globalne sustave.

Definicija

Prema definiciji stručnih sekcija IFLA-e, knjižnice tijela javne vlasti su knjižnice koje je osnovala, koristi i u cijelosti podupire javna vlast. Treba naglasiti da je u prvom redu *korisnik*, a tek onda *osnivač* temeljni kriterij po kojem se knjižnice javne vlasti bitno razlikuju od narodnih, sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica općenito. Stoga su knjižnice javne vlasti organizirane i primarno orijentirane prema izgradnji knjižničnog fon-

da i prikupljanju informacijskih izvora i dokumentacije koje su neophodne donositeljima odluka u tijelima zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Iako nije jedini izvor informacija, knjižnična služba treba težiti prema vjerodostojnosti, pouzdanosti i objektivnosti svojih informacijskih izvora. Knjižničar koji radi u navedenom tipu knjižnice treba raspolagati s visokom razinom znanja i stručnosti potrebne za izgradnju zaokružene zbirke koja će svoju relevantnost i vrijednost imati i nakon promjene političke vlasti. Dio posvećen *izazovima i mogućnostima rada u političkom okruženju* naglašava, s jedne strane, potrebu za stručnim i tematski dobro upućenim knjižničarima koji su sposobni podupirati nove smjernice politike, s druge strane vrijednost zbirke knjižnica javne vlasti kao onih koje istovremeno podržavaju i odražavaju politiku kroz vrijeme.

Vrste knjižnica

U *Smjernicama* nalazimo vrlo razrađenu podjelu knjižnica javne vlasti koja je analogna podjeli, djelokrugu i specifičnostima poslova javne vlasti. Tako u analogiji s diobom vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu razlikujemo knjižnice zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Svaka od navedenih dijeli se dalje u skladu s konkretnim zadaćama i djelokrugom poslova i vlasti unutar navedenih kategorija. Vrlo detaljne podjele vrsta knjižnica s opisom njihovih konkretnih zadaća i poslovnih prioriteta pratimo unutar drugog djela *Smjernica*. Treba naglasiti da je za knjižničare u parlamentarnim knjižnicama, knjižnicama koje su svrstane unutar skupine knjižnica zakonodavne vlasti, IFLA objavila posebne smjernice. Prvo izdanje navedenih smjernica za rad u parlamentarnim knjižnicama objavljeno je 1993., a novo 2009. godine. Bez obzira radi li se o knjižnicama zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti, one trebaju biti organizirane i njima se treba upravljati tako da prikupljaju građu, dokumente, informacijske izvore, pohranjuju i osiguravaju dostupnost istih u prvom redu svojim matičnim korisnicima, kao i najširoj javnosti. Pristup i zaštita dvije su usluge na početku i na kraju spektra poslanja knjižnice javne vlasti, a suradnja na svim razinama i umreživanje knjižnica javne vlasti pretpostavka je uspješnog vršenja navedenih usluga.

Specifičnosti

Iza zaslona računala na kojem korisnik svakodnevno ili na zahtjev dobiva tražene informacije, dokumente i tiskanu građu u elektroničkom formatu stoji velik broj radnih sati, opsegom složen radni proces zaposlenika knjižnice i kvalitetna zbirka fizičkih primjeraka aktualne tiskane građe i periodike. Informacijski alati i programska podrška zaklonili su knjižnični fond i rad knjižničara u njegovom klasičnom obliku. Knjižnice su radi veće učinkovitosti u velikoj mjeri automatizirale svoje poslovanje s korisnicima, posebno u dijelu koji se odnosi na pohranu, zaštitu i pristup informacijama, dokumentima i tiskanoj građi. S tim u vezi, *Smjernice* u četrnaestom poglavlju posebnu pažnju posvećuju i obvezi zaštite privatnosti korisnika knjižničnih usluga, naglašavajući potrebu usklađivanja knjižnične politike na ovom planu s državnim. Prilikom obrade problema zaštite privatnosti korisnika *Smjernice* su predvidjele izazove i teškoće koje mogu, na ovom planu, otežavati praksu knjižnica javne vlasti zemalja u razvoju.

Zaštita fizičkih i elektroničkih zbirki tiskane građe i važnih dokumenata uvjet je dugoročne dostupnosti te građe korisniku. Rukovodeći se osnovnim načelom da pravne,

povijesne i političke informacije te one koje potječu od javne vlasti moraju biti zaštićene i sačuvane, *Smjernice* daju praktične i detaljne upute vezane uz odabir i pohranu građe i dokumenata, ovisno o njihovoj važnosti, prirodi i tematici, mediju i raspoloživom broju primjeraka.

Imajući u vidu da je nacionalna informacijska politika u odnosu na službene odluke, informacije i dokumente jedan od temelja javne vlasti i države, te da knjižnice svojim radom i zadaćama arhiviranja i pružanja temeljnih informacija sudjeluju u razvoju takve politike, *Smjernice za knjižnice tijela javne vlasti* svojim preporukama i napucima daju vrijedan doprinos hrvatskoj knjižničarskoj zajednici u cjelini, otvarajući širi horizont promišljanja uloge knjižnica u razvoju globalnih sustava.

Andrea Horić